

Ajakiri Sotsiaaltöö kutsuti ellu, et toetada sotsiaaltöötajate erialast identiteeti

Laur Raudsoo

ajakirja tegevtoimetaja

Sotsiaalministeerium lubas 1996. aastal ministeeriumi sotsiaalarengu ja programmide büroo peaspetsialistil **Kersti Pöldemaal**, tänasel Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse direktoril, ja ajakirja esimesel toimetajal **Aigi Lillepil**, kes tegutseb väikeettevõtjana, alustada ettevalmistustega ajakirja väljaandmiseks. Palusime neil meenutada ajakirja algusaegu.

Milline oli sotsiaaltöö aastal 1997? Millised olid tähtsamad suundumused ja sündmused?

Kersti Pöldemaa: Sotsiaaltöö oli hoo sisse saanud, kuid hoolekandes alles hakati uuendusi ellu viima. Hoolekandeesutused olid suured, koduhooldust pakuti vähesel määral avahoolduse nime all. Töötasin ministeeriumis sotsiaalarengu ja sotsiaalprogrammide büroo peaspetsialistina ja poolkogemata sattusin tegelema sotsiaaltöötajate koolitustega.

1990. aastatel tahtsid paljud välisorganisatsioonid Eesti riiki aidata. Soome vaimupuuetega inimeste huvikaitseorganisatsioon Kehitysvammaliitto kutsus eestlasi tutvuma seal tehtava tööga ja pakuti ka abi. Mõni hoolekandeesutuse juht küsis traktorirehve, teine lauda või kirjutusmasinat. Mina soovisin koolitust. Soomlaste kontaktisik Helena Hiila oli selle üle väga rõõmus. Koostöö läkski lahti, tulid koolitusspetsialistid, tegime koolituskavasid, koolitustest sai osa palju inimesi.

1997. aastaks oli sotsiaaltöötajate taseme-koolitus juba üsna paigas. 1990. aastal oli Tallinna Pedagoogilises Seminaris avatud

Sotsiaaltöö ajakirja asutaja Kersti Pöldemaa: „Ajakiri on nagu meie laps, keda oleme aidanud iseseisvasse ellu. Nüüd vaatame selle arengule hea pilguga.” FOTO: TALLINNA SOTSIAALTÖÖ KESKUS

sotsiaaltöö õppekava, aasta hiljem Tallinna Pedagoogikaülikoolis ja aastal 1992 Tartu Ülikoolis. Täiuslikkusest oli koolitus veel kaugel, aga juba enam-vähem vastas mujal maailmas pakutavale. Erialane õpe

Ajakirja esimese numbri esitlus 20. jaanuaril 1997 sotsiaalministeeriumis. Esiplaanil projektijuht-tegevtoimetaja Aigi Lillep.

vajas arendamist, rahulikku järjepidevust. Ministeeriumi koostöö õppeasutustega paranes iga aastaga. Õppekavade juhid, kellega sotsiaaltöötajate koolitusasju ajasime, olid Siiri Hanson ja Taimi Tulva Tallinnas ja Henn Mikkin Tartus.

1997. aastal korraldasime esimese Eesti sotsiaaltöö kongressi. Üritus oli mastaapne: üle 700 osavõtja, nelja päeva sisse mahtusid näitused, töötoad ja vestlusringid, hoolekandeadasutused pakkusid meelelahutust. Valdeko Paavel pani kokku programmi. Osalejaid registreerisid tudengid. Arvuteid meil veel polnud, peakorraldajana sain siiski juba mobiiltelefoniga asju ajada. Käisime üle Eesti mitu kohta läbi, et leppida kokku esinejatega. Teist sellist üritust enam ei tule, see oli selle aja märk. Usun, et kongress mõjutas suuresti sotsiaaltöötaja identiteedi kujunemist. Seal tundsimme kõik, et oleme üks kamp.

1990ndate kiire areng tulenes ka sellest, et saime palju käia, näha, võrrelda, tutvuda, arutada ja tegutseda. Meil ei olnud ju ühtegi direktiivi ees. Sel ajal ei olnud veel vormistatud mingisuguseid kontseptsioone ega strateegiaid, need olid suures osas meie juhtide peas.

Kuidas õnnestus hakata välja andma ajakirja Sotsiaaltöö?

Kersti: Ka ajakirja idee tuli tänu välismaalastele. Nad jagasid oma kogemusi, sest nii Taanis, Soomes kui Saksamaal ilmus sotsiaaltöö ajakirju. Miks meil ei võiks nii olla? Selgitasin vajadust ajakirja järele oma osakonna juhatajale Deiw Rahumägil. Tema sai asjast aru. Seejärel käisisin kantsleri ja ministri jutul. Pärast rahaeraldusotsust aitas Deiw Rahumägi leida toimetajaks Aigi Lillepi. Arutasime koos, millise sisu ja kujundusega ajakiri võiks olla. Mina otsisin artiklite kirjutajaid, Aigi leidis trükikoja ja kujundaja.

Aigi Lillep: Nii see üldjoontes oli.

Kersti: Tegutsemisloa saime algul aastaks. Seega polnud see midagi kindlat, pidime juhtkonnale ja finantsistidele igal aastal projekti jätkumise vajalikkust põhjendama. See tõestamine oli tõsine ettevõtmine. Lõpuks, mitu aastat hiljem, saavutasime suure töövõidu: ajakiri pandi ministeeriumi põhieelarvesse, sest saadi aru, et see on ennast õigustanud.

Meenutage huvitavaid juhtumeid esimesest ilmumisaastast. Kuidas ajakirja tegemine käis?

Aigi: Esimesele ajakirjanumbrile kirjutas juhtkirja sotsiaalminister Toomas Vilosius, kes oli ajakirja trükki mineku ajaks küll juba ametist lahkunud¹. Sotsiaaltöö tiraaž oli 500 ja tellijaid alguses 100 ringis. Esimesi tellijaid tuli ka Kanadast, väliseestlaste kontaktid Eesti sotsiaaltöoga pärinesid juba sõjaeelsest ajast. Esimese numbriga juhtus kogemata selline asi, et aastaarv jäi kaanele trükkimata, keegi seda ei näinud, kuigi kõik vaatasime maketti... Kui seda lõpuks märkas, ei saanud viga enam parandada.

Kersti: Sina olid täpne, heas mõttes tähenärija. Mina olen natuke boheemlaslikum.

¹ Toomas Vilosius lahkus ministri ametikohalt 1996. a lõpus, tema asemele tuli Tiiu Aro – toim.

Täiendasime teineteist ja koostöö sobis meil hästi.

Aigi: Mulle meeldis, et sa aitasid siis, kui oli vaja. Sa ei tulnud niisama surkima ja torkima. Kui oli mingi teema, mille kohta mina ei suutnud artiklit tellida, siis sina ikka oskasid nõu anda. Artikli kirjutajaid oli siis väga vähe. Sotsiaaltöö kandepind oli kitsam ja teaduslik baas alles kujunemas, kuid kõik suhtusid ajakirja ilmumisse hästi. Ka ministeeriumi töötajad jagasid lahkelt informatsiooni.

Kersti: Maavalitsuste sotsiaalosakondade juhatajad käisid ministeeriumis regulaarselt koos ja see oli väga hea, sest saime siis küsida, mida te teete ja kas te teete. Tänu ajakirjale tuli sotsiaaltöö olulisus üle Eesti rohkem esile. Hakkasime tundma, et oleme tegijad ja ajakiri on selle väljund: me pole tervishoiutöötajate väikesed vennad, meil on oma rida ajada. Ajakiri teavitas sotsiaaltööst ja aitas selle töö tegijaid ka väärtustada.

Aigi: Nõukogude ajast oli jäänud mulje, et sotsiaaltöö on üksnes hooldus, ega seal taga palju muud olegi, ajakiri aitas seda suhtumist muuta. Kersti rääkis juba eeltööst, koolitustest ja kongressist. Seal tekkis väga palju uusi teemasid. Kaasautorite suhtumine oli väga hea, keegi ei öelnud, et „ah mis teie nüüd...“ Ajakiri loodigi selleks, et mõjutada heas mõttes sotsiaaltöötajate identiteedi kujunemist, nende ühtekuuluvustunnet ja ametialast uhkust. Algul proovisime kõiki sotsiaaltemasid korraka ajakirja sisse panna, praegu on natukene teistmoodi, igal numbril on põhiteema. Meil oligi diskussioon, kas vaja on pigem praktilist või sotsiaalpoliitilist ajakirja. Ühiskonna ja sotsiaaltöö arenedes muutus ajakiri teaduslikumaks.

Kersti: Põhjus on selge: ülikoolides arenes

sotsiaaltöölalane teadustöö, juba oli, mida kajastada.

Kuidas hindate praegust ajakirja? Mis teemasid võiks rohkem käsitleda?

Kersti: Ajakiri on nagu meie laps, keda oleme aidanud iseseisvasse ellu. Nüüd vaatame selle arengule hea pilguga. Ajakiri on selles mõttes hea, et kui ma vajan mingi teema käsitlust, siis ma tean, et mulle huvi pakkuv teemakäsitus on seal olemas. See on ainuke Eesti sotsiaaltöö ajakiri ja ma hindan seda väga. Hea ajakiri annabki just seda, mida vajad.

Aigi: Ajakiri on nii kaua vastu pidanud, selle vajalikkus on nüüdseks kõigile selge.

Millised artiklid toetavad kõige paremini sotsiaalvaldkonna töötajate arengut?

Kersti: Siin on mitu liini. Kindlasti on vajalikud need artiklid, kus sama taseme töötaja jagab teistele oma kogemusi. See sisendab enesekindlust ja julgust, annab teadmisi. Teisalt arvan, et praktikutel on vaja ka teadusartikleid, sest kui loen, milline on teema uurimuslik aluspõhi, siis annavad uued teadmised ka mulle midagi juurde. Mõlemad aitavad kaasa minu arengule.

Aigi: Sotsiaaltöötaja peab oma asjadega ikka väga hästi toime saama, siis on tal teadmisi ja kogemusi, mida jagada ja ka jõudu neid ellu viia.

Kersti: See töö peab siiski väga meeldima. Kui meeldib, siis arenedki, ammutad siit ja sealt teadmisi ning oled õnnelik. Mul on väga hea meel, et mu töötajate hulgas läbi viidud uuring näitas, et neile meeldib seda tööd teha.

Aigi: On väga tähtis, et töö pakuks inimestele rõõmu ja et see peegelduks ka välja. Sotsiaaltöös on ka palju erksaid, rõõmsaid värve, nagu sellel triibul, mis on algusest peale olnud ajakirja kaanel. **S**